

16/5/84α



Δύο από τους δημιουργούς του φιλμ. Αριστερά ο Χίτοκοκ στην δεκαετία του 1940 και δεξιά ο Πίτερ Τάνερ.

# Φρικιαστικό θρίλλερ Ταινία του Χίτοκοκ «ξεχάστηκε» στα αγγλικά αρχεία

Το ντοκουμέντο της φρίκης  
των ναζιστικών στρατοπέδων

Σημαντικός θόρυβος έχει δημιουργηθεί πρόσφατα στη Μεγάλη Βρετανία σχετικά με την τύχη μίας ταινίας που γυρίστηκε λίγο μετά το τέλος του πολέμου και που είχε για θέμα τα γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Ο θόρυβος δημιουργήθηκε για δύο κυρίως αιτίες: η πρώτη είναι ότι το φιλμ αυτό έχει μείνει στα ντουλάπια και ένα μέρος του έχει χαθεί και, η δεύτερη και πιο ενδιαφέρουσα, ότι έπαιξε σημαντικό ρόλο στο γύρισμα και την σύνθεση αυτού του φιλμ ο Άλφρεντ Χίτοκοκ. Εται πολλοί είναι εκείνοι που κατηγορήσαν τους αρμόδιους για το χάσιμο μίας ταινίας του Χίτοκοκ.

Ισως αυτό να αποτelle υπερβολή, αλλά και το φιλμ αυτό δεν ήταν 100% δημιουργία του Χίτοκοκ. Οπότε το γεγονός ότι το φιλμ αυτό μίμνη στα αρχεία δημιουργεί πολλά ερωτηματικά για τις σκοπιμότητες που συνεπάγεται. Ετσι ο βρετανικός τύπος έδειξε μία ευσέπεια για το θέμα. Από τα δημοσιεύματα αυτά βγαίνει και το ιστορικό του γυρισματος της ταινίας, που δίνουμε παρακάτω.

Και, κατ' αρχήν, το φιλμ αυτό δεν έχει τίτλο και είναι πιο γνωστό με τον κωδικό αριθμό του φακέλου «F-3080». Κι ακόμα θα πρέπει να ειπωθεί ότι υπάρχουν πέντε κοπιές, ενώ είναι θέσιο ότι έχει χαθεί μία έκτυπη και μαζί έχουν χαθεί δύο ντοκέ, που κανείς δεν ξέρει τι περιείχαν. Από την έρευνα που έγινε προέκυψαν, πάντως, αρκετά στοιχεία.

**Αρχές του 1945 ή άρχη**  
Πρώτη ημερομηνία γύρω από το θέμα αυτό είναι η 8 Φεβρουαρίου 1945 όταν ο Σεργκέι Νολμπάντσοφ, τού ύπουριου πληροφοριών, κάνει μία έκθεση για το γύρισμα μίας ταινίας με θέμα τις γερμανικές αμάστιες. Προσπέφια έγινε ώστε στο φιλμ αυτό να υπάρξει συνεργασία με τους Αμερικανούς και τους Ρώσους. Τόν Απρίλιο του ίδιου χρόνου ο Σίντνεϋ Μπερστάιν, που σήμερα είναι λόρδος, πηγαίνει στο Μπέκλεν και σημειώνει ότι οι εμπειρίες φρίκης θά του μείνουν αξέχαστες. Υπάρχει εκεί μία στρατιωτική κινηματογραφική ομάδα που έπαινε εικόνας από τόν άνομιον τόν τόφον. Καλήθνε ο δήμαρχος της πόλεως και άλλοι παράγοντες για νά δούν με τόν ίδιο τους τόν μάτια τόν συνέβανον.  
Στίς 30 Απριλίου ο Μπερστάιν υποβάλλει μία εισήγηση για τόν γύρισμα μίας ταινίας σε όλα τιά στρατόπεδα συγκεντρώσεως που θά προσβάλλον τόνους Γερμανούς μέσα στή Γερμανία, στίους Γερμανούς αιχμαλώτους πολέμου και στίους κοινά διαφόρων χωρών, ιδίως ουδέτερων. Σκοπός τών προβολών αυτών θά ήταν.

# Εξήντα χρόνια αφιερωμένα στην τέχνη Η πορεία του Περικλή Βυζάντιου στην ζωγραφική του 20ού αιώνα

Τό νέο  
βιβλίο

Τζέι Αμποτ, «Στην πορεία του κήτους»

Ο συγγραφέας δεν είναι επαγγελματίας λογοτέχνης. Είναι ένας κατάδικος που έχει απασχολήσει την δικαιοσύνη των Ηνωμένων Πολιτειών από τόν μικρά τόν χρόνι. Οπως γράφει στήν εισαγωγή τού βιβλίου ο συγγραφέας Νόρμαν Μαίηλερ, ο Αμποτ άρχισε νά συνθέτει τά κείμενα τού βιβλίου γράφοντας επιστολές στόν ίδιο για νά τόν ενημερώσει για τήν ζωή τών Αμερικανικών φυλακών, μία και ο Μαίηλερ έγραψε ένα βιβλίο για τόν Γκίλμορ, έναν θανατοποινίτη που ήταν φίλος με τόν Αμποτ. Από τά κείμενα αυτά που ο Μαίηλερ τά έβρισκε δεοθαύμαστα, δημιουργήθηκε ένα σώμα γραφής αξιοζήλευτο. Εκείνο που έχει αξία είναι τόν ότι ο κατάδικος συγγραφέας έχει μπάσει τόσο καλά τόν κόσμο τών φυλακών και έχει σκεφθεί τόσο πολύ πάνω στό έλο θέμα, που τόν κείμενα τού διαθέτει νησιότητα και δύσμη, κι ακόμη μπορεί, ίσως, νά προσφέρει λύσεις για μία μελλοντική διαμόρφωση τού όλου συστήματος. Ο Αμποτ έχει κάποιες κομμουνιστικές ιδέες (ο Μαίηλερ τόν παραμοιάζει κάπως με τόν Λένιν), αλλά αυτό δεν είναι τόν βασικό στοιχείο τού βιβλίου του. Γράφει κάπου: «Η άμπερια μου έχει δείξει ότι η άδικια είναι ίσως ή μοναδική (και όχι απλά ή μεγαλύτερη) αιτία για τήν τρέλα στίς φυλακές». Μπορεί κανείς νά ή μη συμφωνεί με πολλο άπο τού που υποστηρίζει ο Αμποτ, ωστόσο δεν μπορεί νά μίν προσέξει και νά μίν τά σκεφτεί. Τήν μετάφραση τού βιβλίου έχει κάνει ή Εφη Φρυδά (Εκδόσεις «Οδυσσέας»).

Μία προσφορά με πολλές εκφάνσεις,  
Μέσα σ' όλα τά ανανεωτικά κινήματα

Εκείνο που χαρακτηρίζει τόν Περικλή Βυζάντιο, που έργα του εκτίθενται εδώ και μερικές μέρες στό «Βαφπούλειο», που τόν χαρακτηρίζει και σάν ζωγράφο - δημιουργό, αλλά και σάν ζωγράφο - πολιτιστικό παράγοντα, είναι ή έντιμη αναζήτηση τών νέων μορφών που ήταν και αίτημα τών καιρών, στή διάρκεια τής ζωής του, αλλά και δική του έσωτερική ανάγκη σωστής έκφρασης. Και, βέβαια, τόν χαρακτηρίζει ή διάθεση προσφοράς, πέρα από τήν ζωγραφική. Ετσι, θά μπορούσε νά πεί κανείς ότι ο Βυζάντιος ήταν ένας πραγματικός δημιουργός.

Είναι πολύ σημαντική ή άποψη τού καθηγητή Χρύσανθο Χρήστου που λέει: «Τίποτα ίσως δεν χαρακτηρίζει καλύτερα τόν Περικλή Βυζάντιο από τήν άπόφασή του τά 1911, νά εγκαταλείψει τόν Μόναχο για νά συνεχίσει τίς σπουδές του στό Παρίσι. Τόν χαρακτηρίζει σάν άνθρωπο και σάν δημιουργό. Δεν τού χρειαζόταν περισσότερο από ένας μήνας στό Μόναχο, για νά καταλάβει ότι δεν μπορούσε νά βρεί ή, τήν ιδιαίτερα ζήτησε στό κλίμα τού όψιμου ακαδημαϊσμού, ούτε στίς κατακτήσεις τού συμβολισμού τού Μπέκκιν και τών συνεχιστών του, ούτε ακόμη στίς προχωρημένες εξπρεσιονιστικές αναζητήσεις τής ομάδας τού Γαλιάνο Κοβολάρη, με τόν Καντίνοκο, τόν Φράνς Μάρκ και τούς άλλους τότε τεχνικούς του. Και κάνει έντύπωση ότι σχεδόν άμέσως, είδε, όπου από τίς αρχές τού είκοστού οίωνα συγκεντρώνονται όλοι οι δημιουργοί, που θά προχωρήσουν προς όλες τίς κατευθύνσεις, θά είχε τήν δυνατότητα νά ολοκληρώσει καλύτερα τίς προθέσεις του». Και ήταν μόνο 18 χρόνων.

Πράγματι, ο Περικλής Βυζάντιος είχε γεννηθεί τόν 1893, στή Αθήνα, από μία οικογένεια που είχε ξεκινήσει από τόν Φανάρι τής Κωνσταντινούπολης και που πολλά μέλη τής είχαν παίξει σημαντικό ρόλο στή ζωή τής Ελλάδας τόν περασμένο οίωνα. Οι σπουδές του ήταν παλιό καλέ, στήν Αθήνα, στό Μόναχο, αλλά κυρίως στό Παρίσι όπου είχε γεννητόν τόν Γκρις και τόν Βάν Ντόνγκεν και οίωτος τόν Μάριο Θέρσβολη και τούς ζωγράφους Ρίκο και Μηλιάδη.

**Στρατός και τέχνη**  
Στά χρόνια που ακολουθούν ο ζωγράφος Βυζάντιος μοιράζει τήν

μέχρι τήν έκστρατεία στή Μικρά Ασία.  
Αλλά τήν τέχνη του δεν τήν παραμελεί. Ετσι, τόν 1916 πήρε μέρος με έργα του σε έκθεση ζωγραφικής και γλυπτικής που οργανώθηκε στήν Κηφισιά από τόν «σύνδεσμο Ελλήνων καλλιτεχνών» ενώ τόν επόμενο

ναίο, τόν Παρθένη, τόν Περβολαράκη και άλλους. Σκοπός τής κίνησης αυτής ήταν άνοζωογονηθεί ή καλλιτεχνική δραστηριότητα και κίνηση σε σωστές βάσεις, ανάλογα με τά αιτήματα τών

«Σκόπελος».  
Τόν 1928 ο Βυζάντιος, σε συνεργασία με τόν γλύπτη Ράκ, τούς ποιητές Μαλακόση και Ουράνη τόν μαέστρο Μιτρόπουλο, τόν ζωγράφο Κοσμάδοπουλο και άλλους, οργανώνουν τήν λέσχη καλλιτεχνών «Ατελιέ» που άργότερα εξέλιχθηκε στήν γνωστή κροτική «Στέγη γραμμάτων και τεχνών». Τόν 1930 ο ζωγράφος άρίσθηκε σκηνογράφος τού Εθνικού θεάτρου, κι εκεί τόν διαδέχθηκε άργότερα ο Κλώνης. Τόν 1934 ο Βυζάντιος μαζί με τήν Αλέκα Στύλου - Διαμαντοπούλου ίδρυσαν ελεύθερη σχολή ζωγραφικής που λειτουργήσει μέχρι τήν Κοτοχή.



«Κοράδες τής Αράχθας», έργο τού Βυζάντιου φιλοτεχνημένο τόν 1940

χρόνο πήρε για πρώτη φορά μέρος στήν «Πανελλήνιο» και τράβηξε τήν προσοχή τού Ζαχαρία Παπαντωνίου.

Τόν 1917 ίδρύθηκε ή «Ομάδα τέχνης» που έπαιξε σημαντικό ρόλο στήν αλλαγή τής καλλιτεχνικής κροτικής

Ο Βυζάντιος άσχαλήθηκε πολύ και με τήν διαφήμιση και με εικονογραφίες σημαντικών εκδόσεων τού Ελευθερουδάκη. Στόν τομέα τής διαφήμισης για πολλά χρόνια είχε κρατήσει ή δική του έμπνευση για τόν Εθνικό λαχείο, με τόν κάκκιννο και τά μαύρο ανθρώπινα και τόν ολόγιαν «ο ένας στούς δύο κερδίζει». Ποιάς δεν τήν θυμάται;

Τόν 1939 εξέλεγγε διευθυντής στά παραρτήματα τής σχολής Καλών Τεχνών στούς Δελφούς και στήν Υδρα. Από τόν 1945 άπεριώθηκε άολοκληρωτικά στό παράρτημα τής Υδρας όπου συγκέντρωσε πολλούς Έλληνες και Έξωους καλλιτέχνες, όπως τόν Σαγκάλ, τόν Κοκτώ και άλλους. Ο Βυζάντιος, έχοντας τήν ευθύνη τού παραρτήματος, συνθέσβαλε παράλληλα και στήν διατήρηση τού παραδοσιακού χαρακτήρα τού νησιού.

Σ' όλα τά μεταπολεμικά χρόνια ζωγράφιζε και έξέθετε, τόσο στήν Ελλάδα όσο και στό έξωτερικό, πετυχαίνοντας τιμητικές διακρίσεις.

Τόν 1971 είχε άρχσει νά γράφει τόν βιβλίο «Η ζωή ενός ζωγράφου» που δεν πρόφτασε όμως νά ολοκληρώσει, μία και πέθανε τόν Φεβρουάριο τού 1972. Οπότε τόν κείμενο τού συμπληρώσαν από παλαιότερα κείμενα τού, από ένα ημερολόγιο τού 1914, από σημειώσεις του που κρατούσε στήν διάρκεια τής Κατοχής.

έχουν γράψει κείμενα ο Δημήτρης Παπαδόμος και ο καθηγητής Χρύσανθος Χρήστου. Υπογραμμίζει ο πρώτος:

«Οι πρώτες του εικόνες με πρωταγωνίστρια πάντα μία γυναίκα - όπως και τού Ουμπέρτου Αργυρού - προδίδουν μία άσυνήθιστη ούετητα ματιού και μία σπάνια ακαθόητα μεταφοράς τής άτμόσφαιρας που άποπνάζει τά έσωτερικά πλούσιον σπιτών. Η μορφική άνάλυση τών έργων του αυτής τής περιόδου μάς δίνει μία πλατιά τεχνολογική όχση που φωτίζει τά γενικά καλλιτεχνικά ρεύματα που επικρατούσαν τήν έποχή τών άνέμελων χρόνων, δηλ. στή δεύτερη δεκαετία τού οίωνα μας, στό Παρίσι». Και συνεχίζει σε άλλο σημείο:

«Με τή συμμετοχή του στή μικρασιατική έκστρατεία, άρχίζει μία σειρά από συμβολές τού Βυζάντιου στήν ιστορία τής νεοελληνικής τέχνης που εκτείνεται ως τόν έλληνοϊταλικό πόλεμο τού 1940 με τίς περιφημες άφισες του ένάντια στόν φασισμό. Τήν περίοδο αυτή, δηλαδή, τού μεσοπολέμου τήν χαρακτηρίζει μία καθαρότητα σκέψης και μία άσπληρη μέθοδος που τού χαράζει σαφώς καθαρά καθορισμένα σύνορα άνάμεσα στή ζωγραφική και στήν κοινωνική ζωή του. Στά θέματα του άρχίζουν νά περνούν τόν χωρίο, ή έπαρξια και ή ζωή τής, τά τοπία. Η ζωγραφική του ελευθερώνεται από συναισθήματα, έπιθυμίες, τρέπους ζωής και έκλεκτισμούς, ενώ τά χρώματα τής άγκαλιάζουν με μία ξεχωριστή ζεστασιά τόν άντικείμενο, τόν τοπίο, τή μορφή».

Εξάλλου ο καθηγητής Χρ. Χρήστου, άναφερόμενος στή ζωγραφική τού Βυζάντιου μετά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τονίζει πως ή ζωγραφική τού Βυζάντιου κινείται πέρα από τίς διατυπώσεις τού εμπρεσιονισμού όπως τόν έχομε στούς τυπικούς δημιουργούς του - και προσέθετε:  
«Ύωρα τού φάος έχει ένα περισσότερο άργανικό ρόλο, τά χρώματα παρουσιάζονται όχι σάν περιγραφικές αλλά σάν άνομομετρικές όψεις, τόν σύνολο μάς δίνει τόν ίδιο τόν χαρακτήρα τού θέματος. Και ίσως μπορούμε νά μιλήσουμε για μία καλύτερη έπαφή με τίς κατακτήσεις τής ζωγραφικής τού Σεζόν, που διεικτο-

**Μάγδα Τσιρογιάννη, «Ο άλλος κόσμος»**

Θά πρόκειται μάλλον για τήν πρώτη ποιητική συλλογή τής Τσιρογιάννη, που άπόστο πιστοποιεί μία ποιητική φλέβα άδολογη. Είναι ίσως από τά λίγα βιβλία, πρώτες εκδόσεις ποιημάτων, που πείθουν τόσο άμεσα για τόν ποιητικό ταλέντο τής δημιουργού. Τόν βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρεις μικρές ένότητες (άλλωστε «ο άλλος κόσμος» δεν είναι μεγάλος σε ποσότητα) που τιτλοφορούνται «εισαγωγή - ιστορία - περιοχή». Κρατώντας ρίζες από τόν Ελιωτ και τόν Σεφέρη, ή Τσιρογιάννη δίνει έναν ποιητικό λόγο μεστό, ουσιαστικό, χωρίς περιττολογίες. Γράφει στήν «ιστορία» τής: «Πάνω στό σώμιο μου θά κρησθώ / τόν σχήμα τής πόλης / Θά γεμίσω τριαντάφυλλα τήν ποδιά μου / και τόν θόρος τής σεληνης / Θά μου σφρογισεί τά θλέφαρα». Και παρακάτω: «Τίς πληγές μου θά δείξω / τίς φυτρωμένες στά χωράφια τού άδμητου - κόκκιννο άμοιο κι άναφωλάτ / μέχρι τόν τέλος τού χρόνου». Δεν είναι τυχαίο τόν μόντο του Ελιωτ - ή ποίηση δεν μετράει» που θέτει στήν άρχή τού βιβλίου τής ή ποιήτρια (Εκδόσεις «Ζώδιο»).

**Αντι Μπέζαντ, «Η δύναμη τής σκέψης»**

Τόν βιβλίο αυτό, που φέρει και τόν συμπληρωματικό τίτλο «ο έλεγχος και ή άνάπτυξη τών άποστάσεων

